

75.000 danskere lider af en spiseforstyrrelse

40.000 af dem lider af tvangsoverspisning

Kilde: LMS (Landsforeningen mod spiseforstyrrelser og selvskade)

SKAM JER. Eliten er vant til at blive respekteret af offentligheden, men efter afsløringen af Panama-papirerne kritiseres den nu med samme nedsættende udtryk, som i årevis er blevet brugt om de fattigste. Foto fra islandsk demonstration: AP Photo/David Keyton

Under anklage. De rige reagerer med vrede

Befolkningen er forarget over de rige, der har sendt penge i skattely, men de rige føler sig uretfærdigt behandlet og trynet.

ANALYSE

Længe før Panama-papirerne blev lækket, følte mange af verdens rigeste, at de var under angreb. I 2014 sammenlignede f.eks. Silicon Valley-investoren Tom Perkins de rige med jøderne i 1930'ernes Tyskland og advarede om en »krystalnat under opsejling« og »et stigende had til den rigeste 1 procent og deres succes«. Selv om flere af

BROOKE HARRINGTON

hans medmilliardærer tog afstand fra hans kommentarer, ilede mange andre ham til undsætning. De var enige i, at de rige blev hængt ud og trynet. I stedet for taknemmelighed og anerkendelse for at

have løbet en risiko og samtidigt gavnet alle med jobskabelse og fremgang blev de mødt med vrede og kritik i form af Occupy Wall Street-bevægelsen og diverse udløbere. Med få undtagelser reagerede de formuende ved at gå i forsvarsposition og udtrykke vrede.

De mere støjende elementer blandt de 'dårlige vindere' stilnede af i en periode, men afsløringerne i Panama-papirerne lader til nu at have forårsaget en genopblomstring.

For mange iagttagere har de 11,5 millioner dokumenter, der er kommet for dagens lys efter lækken i formueforvalteren Mossack Fonseca, fået de rige til atter at føle sig forurettede – blot i langt større skala.

TIDLIGERE PÅ året erfarede vi gennem nødhjælpsorganisationen Oxfam, at 1 procent af verdens befolkning nu ejer 50 procent af verdens rigdomme. Men først da Panama-papirerne blev lækket, kunne vi danne os et overblik og sætte ansigter på de rigeste.

Legemliggørelsen af uligheden – sammenkoblingen af rigtige mennesker med et problem, der er så kolossalt, at det kan føles abstrakt – lader til at have skabt for-

nyet debat om, hvorvidt de rige er umoralske. Er de dårlige mennesker, der skal stoppes?

Spørgsmål som disse har vakt forargelse og fået flere til igen at gå i forsvarsposition. Blandt de rige individer, der nævnes i lækken, har standardreaktionen været vrede. Islands tidligere statsminister Sigmundur Gunnlaugsson stormede ud af et tv-interview, da der blev spurgt ind til hans forbindelser til et offshore-selskab stiftet af Mossack Fonseca.

Juan Pedro Damiani, medlem af det hårdt trængte fodboldforbund Fifa's etiske komité, kritiserede meldingerne om, at han var viklet ind i selskabskonstruk-

tioner skabt af det panamanske firma, og kaldte anklagerne for »latterlige« og »skandaløse«.

Den britiske premierminister, David Cameron, er »vred« over, at lækken gjorde ham og hans familie til genstand for offentlig fordømmelse – og over at blive kaldt »svindler-Dave« i Underhuset.

Den slags vil vi formentlig se meget mere af, i takt med at flere individer bliver nævnt i lækken, og deres formodede privatøkonomiske forhold kommer under global offentlig granskning.

Indtil videre er der kun fundet få beviser for ulovlige aktiviteter. I stedet lader offentlighedens indignation til at være

rettet imod uetisk magtbrug. Særligt er iagttagere bitre over, at eliten bruger offshore-selskaber til at høste samfundets goder uden at betale for dem.

LIGE NU oplever vi, at de rige skæres over én kam, på samme måde som de fattige er blevet det i over 100 år. »Velfærdsnyltere«, har man kaldt de fattige, men nu bruges fordømmende bemærkninger som denne også om de rigeste.

Eliten er ellers vant til at blive respekteret og endda beundret af offentligheden, men i stedet fremstilles de nu i et fremmed lys. For eksempel skrev et højtstående medlem af oppositionen i den britiske regering, at David Cameron var »umoralsk«, fordi han lukkede på skattely.

I offentlige kommentarer om Panama-papirerne beskrives Cameron og andre Panama-gæster – herunder skuespilleren Jackie Chan og fodboldstjernen Lionel Messi – som »dovne, bedrageriske tyve«. Udtryk, som i høj grad minder om de begreber, der bruges til at beskrive fattige, som ofte siges at være tilbøjelige til at lyve og stjæle og generelt ikke ønsker at kunne klare sig selv.

Hvis det er sandt, at de øverste og laveste lag i det socialøkonomiske spektrum

danner en cirkel og er forenet gennem moralsk fordærv, hvad skal den stærkt forargede offentlighed så gøre ved det? Nogle har foreslået, at »vi bør tøjle de super-rige, civilisere dem og få dem til at skamme sig«.

Mens regeringscheferne, hvoraf mange personligt nyder godt af skattelyene, strides om de formelle sanktioner, har Panama-papirerne allerede bragt os til første fase af den uformelle sociale afstraffelsesproces: ved at de omtales med navn og anbringes i en offentlig gabestok.

Tidligere, som i 2013 under LuxLeaks-skandalen – der var et langt mindre, men stærkt afslørende læk af dokumenter om skatteunddragelse i Luxembourg – stilnede ramaskriget hurtigt af. Lækken blev i første omgang beskrevet som en game changer, men det stod hurtigt klart, at alt var ved det gamle. Bortset fra at budbringeren blev skudt: Antoine Deltour, der stod bag lækken, er blevet tiltalt for tyveri og risikerer flere års fængsel. Retssagen begynder senere på måneden.

Oversættelse: Christoffer Østergaard

Brooke Harrington er ph.d. og lektor i sociologi ved Copenhagen Business School, CBS.

► FAKTA ► DE RIGESTE OG DE FATTIGSTE

I 2015 ejede **62 mennesker** samme formue som 3,6 mia. mennesker, nemlig den fattigste halvdel af menneskeheden.

De rigeste 62 menneskers formue er **steget 44 pct.** siden 2010 og er i dag på 1.760 mia. dollars. Det svarer til en stigning på over 500 mia. dollars.

Fra 2010-2015 er den fattigste halvdel formue faldet med lidt over **1.000 mia. dollars**, et fald på 41 pct.

Siden århundredeskiftet har den fattigste halvdel af verdens befolkning kun modtaget 1 pct. af den samlede vækst i **den globale formue**.
Kilde: Ibis og Oxfam